Euroopa Parlament
2019-2024

Väliskomisjon

2023/2127(INI)

12.9.2023

RAPORTI PROJEKT

Euroopa Parlamendi soovituse kohta nõukogule ja komisjoni asepresidendile ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale, mis käsitleb ELi ja Hiina suhteid
(2023/2127(INI))

Väliskomisjon

Raportöör: Hilde Vautmans

SISUKORD

lk

EUROOPA PARLAMENDI SOOVITUSE PROJEKT 3

EUROOPA PARLAMENDI SOOVITUSE PROJEKT

nõukogule ja komisjoni asepresidendile ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale, mis käsitleb ELi ja Hiina suhteid
(2023/2127(INI))

Euroopa Parlament,

– võttes arvesse Euroopa Ülemkogu 30. juuni 2023. aasta järeldusi Hiina kohta,

– võttes arvesse komisjoni ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja 12. märtsi 2019. aasta ühisteatist „ELi ja Hiina suhete strateegilised väljavaated“ (JOIN(2019)0005),

– võttes arvesse India ja Vaikse ookeani piirkonnas tehtavat koostööd käsitlevat 16. septembri 2021. aasta ELi strateegiat,

– võttes arvesse nõukogu 28. juuli 2020. aasta järeldusi Hongkongi kohta,

– võttes arvesse president Ursula von der Leyeni 30. märtsil 2023 Euroopa Poliitika Keskuses peetud kõnet riskide vähendamise kohta ja 18. aprillil 2023 peetud kõnet Euroopa Parlamendis,

– võttes arvesse komisjoni ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja 20. juuni 2023. aasta ühisteatist „Euroopa majandusjulgeoleku strateegia“ Euroopa Parlamendile, Euroopa Ülemkogule ja nõukogule (JOIN(2023)0020),

– võttes arvesse oma 20. mai 2021. aasta resolutsiooni ELi üksuste, Euroopa Parlamendi liikmete ja riikide parlamendiliikmete suhtes rakendatavate Hiina vastusanktsioonide kohta[1],

– võttes arvesse oma 16. septembri 2021. aasta resolutsiooni uue ELi-Hiina strateegia kohta[2],

– võttes arvesse kodukorra artiklit 118,

– võttes arvesse väliskomisjoni raportit (A9-0000/2023),

A. arvestades, et Hiina on nii ELi partner kui ka üha suurem konkurent ja süsteemne rivaal;

B. arvestades, et nii Euroopa Liidu kui ka Hiina ühine huvi on hoida konstruktiivseid ja stabiilseid suhteid, mis peavad rajanema austusel reeglitel põhineva rahvusvahelise korra, rahvusvahelise õiguse, tasakaalustatud koostöö ja vastastikkuse suhtes;

C. arvestades, et Hiina Kommunistlik Partei ei jaga Euroopa demokraatlike riikidega samu väärtusi, on muutunud üha autoritaarsemaks ja edendab rahvusvahelisel tasandil

[1] ELT C 15, 12.1.2022, lk 17.
[2] ELT C 117, 11.3.2022, lk 40.

juhtimismudeleid, mis on vastuolus ELi väärtustega;

D. arvestades, et Hiina on muutumas ning riigis on algamas uus julgeoleku ja kontrolli ajastu, mida iseloomustavad üha jõulisem majandus- ja välispoliitika, katsed muuta reeglitel põhinevat rahvusvahelist korda ja üha rõhuvam sisepoliitika;

E. arvestades, et EL saab oma huve ja väärtusi Hiina üha jõulisema tegevuse eest tõhusalt kaitsta ainult siis, kui ta tegutseb ühtselt;

F. arvestades, et oma põhiväärtuste kaitseks ja selleks, et teda koheldaks võrdse partnerina, vajab Euroopa Hiinaga suhtlemiseks uut lähenemisviisi, mis põhineb Euroopa strateegilisel autonoomial, vastastikkusel, koostööl sarnaselt meelestatud partneritega ja vastuseisul survestamisele;

G. arvestades, et EL ei tohi aktsepteerida Hiina poliitilist või sõjalist toetust Venemaa ebaseaduslikule agressioonisõjale Ukrainas ega kõrvalehoidmist ELi sanktsioonidest, mis on kehtestatud pärast Venemaa ebaseaduslikku sissetungi;

H. arvestades, et EL ei tohi aktsepteerida Taiwani väina *status quo* mis tahes ühepoolset (eelkõige jõuga) muutmist, ega jätkuvaid inimõiguste rikkumisi Hiinas, eelkõige Xinjiangis, Tiibetis, Sise-Mongoolias ja Hongkongis;

1. soovitab nõukogul ja komisjoni asepresidendil ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgel esindajal:

Hiina kaasamine üleilmsete probleemide lahendamisse

a) jätkata Hiinaga koostööd, et lahendada ülemaailmseid probleeme, mis hõlmavad kliimamuutusi ja elurikkust, tervishoidu ja valmisolekut pandeemiateks, võlakergendusi ja humanitaarabi, ning edendada dialoogi julgeolekuküsimustes, pidades silmas Hiina üha olulisemat rolli ülemaailmses julgeolekus;

b) kutsuda Hiinat üles järgima reeglitel põhinevat rahvusvahelist korda, eelkõige ÜRO põhikirja põhimõtteid, ning austama seejuures kõigi riikide territoriaalset terviklikkust ja poliitilist sõltumatust;

c) säilitada diplomaatiline stabiilsus, suurendades samas ELi otsusekindlust, nõudes Hiinalt, et riik täidaks oma kohustusi ÜRO Julgeolekunõukogu liikmena ja survestaks Venemaad lõpetama ebaseadusliku agressioonisõja Ukraina vastu;

d) korrata, et Hiina peab maailma suurima CO_2 heite tekitajana võtma kohustuse vähendada oma heitkoguseid enne 2030. aastat kooskõlas Pariisi kokkuleppe ja antud lubadustega;

e) jälgida, et Hiina täidaks konstruktiivset rolli mitmepoolsetes organisatsioonides, nagu Maailma Kaubandusorganisatsioon (WTO), Maailma Terviseorganisatsioon (WHO) ja ÜRO, ning toetada meetmeid, mille eesmärk on võimaldada, et Taiwan saaks osaleda asjaomaste rahvusvaheliste institutsioonide nagu WHO, Rahvusvahelise Tsiviillennunduse Organisatsiooni (ICAO) ja ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni kohtumistel, mehhanismis ja tegevuses;

f) reageerida adekvaatselt Hiina püüetele luua alternatiivseid rahvusvahelisi organisatsioone, sealhulgas BRICS-riikide (Brasiilia, Venemaa, India, Hiina ja Lõuna-Aafrika) kaudu, tagades ELi liikmesriikide vahel parema koordineerituse ja tugevdades partnerlusi sarnaselt meelestatud partneritega kogu maailmas;

Vastuseis inimõiguste rikkumistele Hiinas

g) nõuda, et Hiina täidaks ülemaailmse jõuna oma kohustusi ning kaitseks inimõigusi ja õigusriigi põhimõtet;

h) tagada ühtne Euroopa lähenemisviis olukorras, kus Hiina kasutab oma majanduslikku mõjuvõimu inimõiguste rikkumiste vastu võitleva opositsiooni vaigistamiseks; tõhustada Hiinaga peetavat inimõigustealast dialoogi, kaasata sellesse Euroopa Parlamendi liikmeid ning töötada välja ühtne lähenemisviis kultuurilisele ja akadeemilisele koostööle Hiinaga, laskmata ennast Hiina rahastamisallikatest lubamatult mõjutada;

i) toetada ÜRO sõltumatut ja erapooletut uurimist inimõiguste rikkumiste kohta Hiinas, eelkõige Xinjiangis ja Tiibetis, ning nõuda, et Hiina ametivõimud võimaldaksid sisulise juurdepääsu asjaomastele piirkondadele ning vabastaksid viivitamata ja tingimusteta uiguuri teadlase ja 2019. aasta Sahharovi auhinna laureaadi Ilham Tohti;

j) tegeleda üksikjuhtumitega, kus Euroopa kodanikke – näiteks Rootsi kirjastajat Gui Minhaid – hoitakse Hiinas haldusarestis, ning kasutada kõiki diplomaatilisi kanaleid, et avaldada survet nende vabastamiseks;

k) näidata üles solidaarsust Hiina ja Hongkongi kodanikuühiskonnaga ning teha tihedat koostööd rahvusvaheliste partneritega, et kiirendada Euroopa inimõiguste raamistiku rakendamist Magnitski-tüüpi sanktsioonidega, mis hõlmavad välisvarade külmutamist ja viisapiiranguid inimõiguste rikkumistega seotud isikute, sealhulgas Hongkongi poliitikakujundajate suhtes;

l) teha koostöös ja kooskõlastatult sarnaselt meelestatud partneritega kindlaks ja sulgeda kõik kanalid, mis muudavad praegu võimalikuks Hiina Rahvavabariigi piiriüleste repressioonidega seotud tegevuse, sealhulgas Euroopa Liidus ja eelkõige diasporaakogukondade vastu suunatud repressioonid;

m) vaadata läbi Hongkongi autonoomia staatus, võttes arvesse riikliku julgeoleku seadust ja Hiina RV poolset rahvusvaheliste kohustuste rikkumist, Hiina ja Suurbritannia ühisdeklaratsiooni, kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelise pakti ning põhimõtte „üks riik, kaks süsteemi“ rikkumist ning Hongkongi autonoomia ja opositsioonitegelaste, sealhulgas kodanikuühiskonna liikmete mahasurumist;

n) mõista hukka Hiina ametivõimude katsed võtta sihikule Hongkongi diasporaakogukonnad ELis ning paluda liikmesriikidel peatada väljaandmislepingud Hiina Rahvavabariigi ja Hongkongiga;

Euroopa strateegilise autonoomia kindlustamine suhtluses Hiinaga riskide

vähendamise teel

o) teha tihedat koostööd, et edendada liikmesriikide ühtset lähenemisviisi Hiina suhtes ja tugevdada ELi strateegilist autonoomiat, et Euroopa suudaks kaitsta oma väärtusi ja majandushuve ning ülemaailmset reeglitel põhinevat korda;

p) töötada ELis Hiinaga suhtlemiseks välja uus, jõuline ja järjekindel lähenemisviis, mille kohaselt toimub suhtlus Hiina RVga ELi kui terviku huvides ning mis võtab täielikult arvesse Hiina RV ülemaailmseks osalejaks muutumisest tulenevaid probleeme ning riigi üha rõhuvamat sisepoliitikat ja jõulisemat välispoliitikat;

q) tugevdada ELi majanduslikku autonoomiat, tagada vastastikku kasulikud majandussuhted ja vältida olukorda, et tundlikke tehnoloogiaid kasutataks sõjalistel eesmärkidel, vähendades kaubavoogudega seotud riske ja kriitilist sõltuvust Hiina Rahvavabariigist ilma suhteid katkestamata või riiki eiramata;

r) rakendada sellega seoses viivitamata Euroopa majandusjulgeoleku strateegiat ja kasutada paremini ära olemasolevaid kaubandusmeetmeid, et vähendada riskide maandamisega kaasnevat kahjulikku mõju Euroopa majandusele ja tagada tihe koostöö sarnaselt meelestatud partneritega kogu maailmas, kelle hulka kuuluvad nii meie Atlandi-ülesed kui ka Kagu-Aasia partnerid;

s) töötada ELi tasandil välja koordineeritum meetod elutähtsa taristu kaitsmiseks;

t) töötada selle nimel, et koordineeritus ja koostöö sarnaselt meelestatud partneritega oleks ühist huvi pakkuvates küsimustes parem, eelkõige (kuid mitte üksnes) sellistes küsimustes nagu strateegilised sõltuvused, majanduslik survestamine, poliitiline sekkumine ja desinformatsioon, ning edendada reeglitel põhinevat mitmepoolsust ja strateegilist solidaarsust demokraatlike riikide vahel;

u) rõhutada, et ELi ühe Hiina poliitika on jätkuvalt Hiina Rahvavabariigi ja Taiwaniga tehtava koostöö aluseks, kuid toonitada ka ELi ja Taiwani vaheliste sidemete tugevdamisega kaasnevat positiivset mõju;

v) vaadata läbi ELi kaasamispoliitika Taiwaniga ja jätkata sealset demokraatia toetamist koos sarnaselt meelestatud partneritega; sellega seoses edendada teabevahetust Euroopa Parlamendi ja Taiwani kolleegide vahel;

w) seista selle eest, et Taiwani väina *status quo*d ei muudetaks jõu ähvardusel ega sunni abil ning toetada algatusi, mille eesmärk on edendada dialoogi, koostööd ja usaldust mõlema poole vahel; koostada stsenaariumipõhine strateegia Taiwani väina võimalike julgeolekuprobleemide lahendamiseks;

x) luua Euroopa välisteenistuse osana Kaug-Ida strateegilise kommunikatsiooni rakkerühm, mille ülesanne on teha kindlaks Hiinast lähtuvad desinformatsioonikampaaniad ja üksikutele riikidele suunatud meetmed, neid jälgida ja võtta vastumeetmeid;

y) kasutada täiel määral ära „Global Gateway“ strateegiat kui vahendit, mille abil tugevdada ELi kontakte ja ärisuhteid partneritega arenguriikidest ning pakkuda

alternatiive Hiina välisinvesteeringute strateegiatele;

2. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev soovitus nõukogule, komisjonile ja komisjoni asepresidendile ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale ning teavitamise eesmärgil Hiina Rahvavabariigi valitsusele.